

Előfizetési árak:

Egész évre	8 kor. — fl.
Fél évre	4 kor. — fl.
Negyed évre	2 kor. — fl.

Előfizetési díjak, hirdetések s bármily írásbeli közlemények a lap szerkesztőségéhez küldendők.

Megjelenik
minden Kedden.

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmond sor vagy annak helye 20 fl. Ajánlköztásoknál eladás vételnél minden szó után előre beküldendő 4 fl. Nagyobb s többszörös hirdetményeknél mérsékelt díjak egyzsége szerint.

V. évfolyam.

Szászsebes, 1901. Julius 30.

44. szám

A leányzó nem halt meg.

Hosszabb ideje immár, hogy a tervbe vett s Isten segedelmével megalakítandó országos erdészeti és vadászati altiszti nyugdíj és segélyegyesület dolgairól nem esett szó lapunkban s ezt sokan tisztelt olvasóink közül arra magyarázták, hogy talán az eddigi sikertelen kísérletek folytán elernyedett az azt mozgató erő, a vezér és zászlóvivői elkedvetlenedtek s lemondtak a további, céltalannak látszó küzdelemről,

Lássuk csak rövid vonásokban ennek a küzdelemnek a történetét.

A folyó év őszén lesz hét éve annak, hogy lapunk szerkesztője látva az erdészeti altisztek sanyaru helyzetét és azt, hogy ennek javítására egyáltalán nem törekednek, hanem némán tűrik azt, a mit a sors rájuk mért, szóval hogy az egész testület mély álomba van merülve, elhatározta, hogy ebbe a nagy, de jóformán senki által a maga egészében nem ismert, vagy legalább félreismert testületbe életet lehel, felrázza azt kábultságából s ennek az elhatározásnak eredményeképp megindította az „Erdőőr“ czimű, először havonként kétszer, majd hetenként megjelenő lapot, melynek helyét később — miután sokan az olvasók közül a czim megváltoztatását óhajtottak — a most is megjelenő Erdészti Ujság foglalta el.

Az úttörés fölötte nehéz volt, mert az erdészeti és vadászati altisztek legnagyobb része olyan volt s még ma is olyan, mint az álmos gyermek, mely nem szívesen hallgat az ébresztő szóra, hanem igyekszik álmát mentül tovább meghosszabbítani, nem törődve azzal, hogy a hosszú alvás ártalmára is lehet.

Valóban csodálatos is az a közöny, melyet erdészeti és vadászati altisztjeinknél tapasztalunk. Bármely más testület tagjai ha azt látják, hogy az ő javukra valamely mozgalom megindul, tömegesen sietnek annak a támogatására s ebben semmi áldozattól sem rettennek vissza, az általunk szolgált altiszteknek pedig alig három százaléka nyújtja felénk segítő kezét, a többi pedig keresztbe teszi a magáét s közönyösen nézi a kicsiny, de lelkes csapat küzdelmét és várja, hogy ez vivja ki a győzelmet az egész nagy test részére.

Valamely mozgalomnak a sikeres vezetésére első sorban az szükséges, hogy annak vezetője minden külbefolyástól mentve, teljesen független legyen s munkaerejét tisztán csak azoknak a céloknak szentelje, melyeknek elérésére felkötötte a kardot. Az erdészeti és vadászati altisztek mozgalmának a megindítója, vezetője s lapunknak a szerkesztője naponként 8—10 órát más foglalkozásnak kénytelen szentelni s lapjának és a mozgalom vezetésének csak a más embereknél pihenésre szánt éjjeli órákat áldozhatja, mert 25—30 ezer erdészeti és vadászati altiszt között nem akad 10 százalék

olyan, ki az ügyért lelkesedni tudna s ki alig érezhető anyagi áldozattal hozzájárulna ahhoz, hogy az, ki javaért száll harczba, függetenitessék s neki ez által mód nyujassék arra, hogy összes tehetségét, egész munkaerejét egyedül egy valóban szép és nemes célnak szentelhesse.

És még akadnak számosan olyanok, kik ezzel a megfeszült munkálkodással elégedetlenek s ilyen viszonyok mellett többet kívánnak. Félre téve minden panaszt, ezeknek csak azt mondjuk, hogy ha azt hiszik, hogy az általunk végzett munkát ők jobban és lelkiismeretesebben tudják végezni, ám próbálják meg, mi szívesen átengedjük nekik a teret, sőt őket vállalkozásukban szerény erőnktől telhetőleg úgy a szellemiekben, mint az anyagiakban támogatni fogjuk s az általuk netalán elért nagyobb siker nekünk fogja a legnagyobb gyönyörűséget okozni.

Mai cikkünknek ugyan nem volt célja ezekkel a dolgokkal foglalkozni, hanem nem mellőzhettük, ha az ügyeink mostani állását megfelelő világításba akartuk helyezni s miután ezt megtettük, térjünk vissza magához a tárgyhoz.

Lapunk szerkesztője belátva azt, hogy az erdészeti és vadászati altisztek legnagyobb része másoktól segítséget — legalább egyelőre — nem várhat, hanem jóformán a saját erejére van utalva, minél egyes ember alig jöhet számításba, hanem az erők egyesítése szük-

séges, már 1895-ik év őszén mozgalmat indított arra nézve, hogy egy országos erdészeti és vadászati altiszti nyugdíj és segély egyesület létesíttessék, kidolgozta annak alapszabályait s azokat illetékes helyre jóváhagyás céljából fel is terjesztette, de ekkor célját egyáltalán nem érte el. Négy évvel később a mozgalom nagyobb arányokat öltött s az alapszabályok újból megjárták a kálváriát, ekkor azonban ismét lényegtelen formahibák miatt visszautasítottak. A múlt évben ezeket a formahibákat is kijavítottuk s illetve pótoltuk a kifogásolt hiányokat s talán már rég huzódó ügyünk jóra fordult volna, mert tagadhatlan, hogy felsőbb helyen és az irányadó körökben jó szemmel nézik fáradozásunkat, ha közbe nem jönnek azok a napfényre jutott csalások, melyekben egyes kiházasító egyesületek bűnösökké lettek. Ezek példáján már most okulva a magas kormány, hasonló biztosítási szövetkezetektől nagyobb biztosítékot kíván arra nézve, hogy a tagjaikkal szemben elvállalt kötelezettségeknek képesek lesznek megfelelni s a folyó év elején a mi alapszabályaink is vissza lettek adva oly célból, hogy az erre vonatkozó s szakértő által összeállított számadatokat pótlólag terjesszük fel.

A kívánt számadatok elkészülése most nyer befejezést, de sajnos a már ezekkel is ellátott alapszabályokat a jövő ősz előtt alig hagyathatjuk jóvá, mert tudomásunk szerint a belügyministerium rendeletet bocsátott ki az

Erdélyi medvevadászat.

(Folytatás és vége).

Az új ellenség megpillantásánál a medve egy pillanatra felhagyott bosszú munkájával s ragyogó, hamis szemeit erre szögezte. András felhasználta ezt az alkalmat a lövésre, melyre a medve összeesett, de mint a villám, azonnal föl is ugrott s véres habtól tajtékzó szájjal új ellenfelének rontott, ki nyugodtan ott állt a helyén, bár egy csöví fégyverének már többé nem vehette hasznát; e helyett hidegvérrel huzta elő a kabátját összetartó szij mögé dugott baltát s irtózatossá csapást mért azzal a reátörő medve feje felé. Sajnos, hogy ez rohantában fejét kissé félre kapta s így az annak szánt csapás a támadó fenevadnak csak az egyik első lábát zúzta szét. Az új sérüléstől még dühösebbé lett medve most a másik, még

egészséges első lábával mellen ragadta ellenfelét s fogaival nyakát és fejét igyekezett elérni. András hajlott kora daczára is bátor férfi volt s mint favágó aczél izmokkal birt, nem vesztette el tehát lélekjelenlétét hanem baltáját a medve szájába dugta. Dühösen harapdálta ez a kemény vasat s fájdalmában bögve, talpával egyik csapást a másik után mérte ellenére. Időközben már én is közelebb értem s bátorító szavakat intéztem Andrásnak, de a már most földre zuhant ember miatt nem lőhettem azonnal, mert ő is, a medve és a kutya is egy gombolyagba voltak összegubalyodva.

Valóságos keveréke volt ez a medvének, embernek és kutyának, mely a lejtőn lefelé kezdett gurulni, mert a medve Andrást, a kutya meg a medvét nem akarta elbocsátani. A gombolyag végre egy fa gyökerén akadt meg s én végre lövéshez juthattam. Közvetlen András feje fölött lőttem fültövön a medvét s egy pillanat alatt szétfoszlott a gombolyag. A medve lejjebb gurult a lejtőn míg András meglehetősen megtépásza állt fel s első szava is az volt, hogy bizony már legfőbb ideje volt a

összes hazai törvényhatóságokhoz, hogy mindaddig, míg a biztosítási törvény szentesítést nem nyer, hasonló alapszabályok fel ne terjesztessenek, mert jóváhagyást addig úgy sem fognak nyerni.

Lapuuk szerkesztője, ki egyuttal ideiglenes elnöke az országos erdészeti és vadászati altiszti nyugdíj és segély egyesület megalakítását célzó mozgalomnak, miután az alapszabályok tervezetét immár több ezer példányban kinyomatta, a harmincz évre kidolgozott költségvetéseket rendezi sajtó alá, valamint azoknak az összegeknek az összeállításával foglalkozik, melyek az előleges költségek fedzésére hozzá beérkeztek, hogy azután ezeket mind egybe fűzve, az érdeklődők rendelkezésére bocsássa. Sajnos, hogy ez a munka nem készülhet el elég gyorsan, mert — mint már fentebb is említettük — az összes teher egyetlen egy ember gyenge vállaira nehezedik, kinek ezeken a dolgokon kívül még a mindennapi kenyerét adó hivatali teendőit sem szabad elhanyagolnia. Természetes, hogy minden sokkal jobban és gyorsabban mehetne, ha — mint már mondtuk — a mozgalom vezetőjének munkaereje minden más bilincstől felszabadulna, mihez csak egy kis jóakarat s nagyon csekély anyagi áldozat kellene azok részéről, kiknek javára a munkálkodás folyik.

Ime egyelőre ezekben számoltunk be mostani munkálkodásunkról s ebből is mindenki meggyőződhetik, hogy a leányzó nem halt meg, hanem csak aluszik. . . .

menekülésének, mert sokáig úgy sem birta volna ki az állapotot és azután nyomban barátom jutott az eszébe.

— Hogy van a tekintetes úr? — kérdezte.

Azonnal barátomhoz siettünk, kit még mindig előbbeni helyén, fektéből félig felemelkedve és keservesen nyögve találtunk. A medve talpának első csapása jobb vállát érte s ezzel terítette le.

Jó szerencse, hogy barátomnak erősen bélelt zekéje volt és sapkája egészen a nyakáig ért, mert kétségtelenül ezek mentették meg az életét. Ez a ruházata összevissza volt tépve s telve vérrel, mert Cs. barátom több harapástól és karmolástól eredő sebből erősen vérzett, mégis a vállát fájditotta legjobban. Az öreg András is derekasan el volt látva egyik füle összetépve, ajkán és nyakán tátott seb, azonkívül egész sokasága a kék foltoknak borította karját, mellét és átát, jó szerencse, hogy a szájába dugott balta miatt a medve nem harapott.

Első dolgunk volt pálinkás butykosomból egy kis erősítést venni s azután én és András a medvéhez mentünk. A lövésekre előkerült a másik kutya is s most mind-

A szarvasgomba.

A természettudományi társaság közlönyének XXXIII. kötet 377. füzetében „A szarvasgomba hazánkban és külföldön”, cím alatt érdekes tanulmány jelent meg dr. Hollós László tollából, melyben érdekesen és könnyen megérthetően írja le a gombafajoknak ezt a legértékesebbjét s rámutat arra az óriás haszonra mely annak piacra hozatalából hazánkra hármozhatna. Ezt a tanulmányt külön lenyomatban most a földmívelésügyi m. kir. ministerium leadta valamennyi erdőhatóságnak a következő körrendelet kíséretében:

M. kir. földmívelésügyi Minister — 1326/1/1 a szám. Valamennyi m. kir. erdőhatóságnak A. kir. magyar természettudományi társulat azzal a kérelemmel fordult hozzám, hogy a valódi szarvasgombára az erdészet figyelmét hívjam fel. Az ügy első pillanatra csekélynek látszik ugyan, de tekintettel arra, hogy éppen a legszegényebb vidék lakosságának nyújtana segítséget a megélhetés nehéz küzdelmeiben, szép jövedelmet biztosítván neki, kétségen kívül nagy közgazdasági jelentőséggel bír mert mint az a mellékelt füzetből kitűnik, Franciaországban, valamint Németországban jelentős jövedelmet biztosít a szarvasgombával való foglalkozás. Ezen foglalkozásnak támogatása, nemcsak eddig nem is sejtett mellékkeresetet nyújtán népünknek sok vidéken, hanem a mellett, hogy hazánk ebbeli szükségletét is fedezhetné s így a behozatalt csökkentené; sőt nincs kizárva, hogy oly fokra volna emelhető, hogy még kivitelre is jutna, bizonyítva e foglalkozásnak közgazdasági jelentőségét. Az erdőtisztek vannak hivatva első sorban, hogy a szarvasgomba hazánkban való elterjedésének megalapításához hozzájáruljanak, hogy az erdők tájait lakó népek figyelmét a szarvasgombára

kettő kedvére tépásztá az immár kimúlt medvét s alig lehetett őket elűzni.

Most megvizsgáltuk a medve hulláját. Barátom első lövése a hátsó bal sonkát érte, a második bordáit horzsolta s így nemesebb részeket egyik sem sértett. András lövése ugyan nyakán találta a vadat, de sem a főeret, sem pedig a légcsövet nem érte, míg baltájával a láb felső részét zúzta szét. Hatalmas egy medve volt ez, a melyet hosszú vadászéletemben sem igen gyakran láttam.

Barátom rossz sejtelméi tehát teljességbe mentek, mert bizony vadászatunk nagyon könnyen válhatott volna válságossá. Cs. barátom jó hosszú ideig nyomta az ágyát, de a mint a következő évben az öreg András újból megjelent, hogy a kinyomozott medvékről jelentést tegyen, megint csak elővette a puskát s hegyet, erdői bejárt és még számos medvét küldött a másik világra.

Arra a kérdésre, hogy a medve alatt hogy érezte magát, a következőkben vázolta helyzetét: — Az első pillanatban azt hittem, hogy a nagy fájdalomtól meg kell hálnom, azután hogy a medve forró lehelletét a fejemen

felhívják, hogy a szarvasgomba gyűjtése és értékesítési módjára figyelmeztessék s e tekintetben lehetőleg kezére járjanak. A szarvasgomba ismertetésére gyűjtésére és értékesítésére vonatkozó adatok dr. Hollós László mellékelt tanulmányában felfedezhetők lévén annak 6 példányát azzal a felhívással küldöm meg a czimnek hogy a kerületében előforduló szarvasgomba féleségekből küldjön a kir. magyar természettudományi társulatnak mintákat, melyek alapján a hasznos ehető gombának hazai elterjedését közelebbről sikerülne megállapítani. A kir. magyar természettudományi társulat szívesen szolgál ez ügyben az érdeklődőknek felvilágosítással s ha valamely irányban kétségeik merülnek fel vagy bővebb információra van szükségük, forduljanak közvetlenül nevezett társulathoz. Elvárom az erdőhatóságoktól és az erdőtisztai kartól hogy ezt a jelentős közgazdasági ágazatot fölkarolják s a néppel ezen új jövedelmi forrást megismertetik. Végül utasítom a czimet hogy ez ügyben tett eljárástáról és tapasztalatainak eredményéről nekem az év végeig jelentést tegyen. Budapest 1901 május hó 28-án.

Darányi s. k.

Az idézett körrendeletből kifolyólag tehát lapunk tisztelt olvasóinak az a része, mely kincstári szolgálatban áll, valószínűleg értesülni fog azokról a közgazdasági előnyökről, melyeket a szarvasgomba kutatása és tenyésztése nyújt s mi a dologgal inkább azoknak az olvasóinknak a kedvéért foglalkozunk. kik magán szolgálatban állván, nincsenek abban a helyzetben, hogy a dologról tudomást szerezzenek. Ezt elérendő, legczélszerűbbnek véljük a füzetből a szarvasgombára vonatkozó részeket átvenni, melyekből tisztelt olvasóink megtanulhatják annak felismerését, tenyésztésének, kutatásának módját és megismerik rendkívüli közgazdasági jelentőségét s ezeknek az ismereteknek alapján esetleg amúgy is szerény jövedelmüket szép mellékeresettel gyarapíthatják.

éreztem s hallottam szuszogását és vérfagyasztó ordítását, iszonyu forróság fogott el és azután — semmit sem éreztem többé, mert elvesztettem eszméletemet. A mint ismét magamhoz tértem, nem tudtam, hogy hol vagyok és hogy mi történt velem, csak a nagy fájdalom a vállamban és a szivárgó vér juttatták ismét emlékezetembe a medvét. A nélkül, hogy felemelkedtem volna, ijedten tekintettem körül s kerestem ellenségemet, de ez eltűnt s erre azután felültem, mikor ti ketten felém jöttetek. Bizon nem volt az tréfa és nem szívesen élném át még egyszer. Külömben az egésznek az én nagy izgatottságom volt az oka. Ha nyugodt és higgadt maradok, a puska nem remegett volna a kezemben s így minden másképp történhetett volna, de hiába, rossz sejtelveim nem hagytak békét

— Csak soha sem szabad babonásnak lenni, kedves barátom, — feleltem én vigasztalóan — és első legyen mindig a hidegvér.

Az öreg András csak csóválgatta ősz fejét s miután bagótól át meg át áztatott pipájából hatalmasat szippantott

A füzetke vonatkozó részei a következők:

A szarvasgomba igazi honában, a francia Péri-gord vidékén, szép monda fűződik a szarvasgomba eredetéhez.

Szegény öreg asszony éhségtől, fáradságtól gyötörve, kopogtatott a périgordi favágó kunyhóján. A favágó megkönyörült az öreg, befogadta, barátságosan leültette s a forró parázsból pompás sült burgonyát tett elébe. Ez volt a favágó vacsorája, a ki maga is földhöz ragadt szegény volt. Egyszere csak villámsugár ezikázott át a kunyhón: a koldus asszony szép uri hölgyé, valódi tünderré változott, a kin csak úgy ragyogtak a drágakövek.

— Én a périgordi tündér vagyok, — szólalt meg a hölgy; — te megkönyörültél rajtam; vedd érte jutalmadat. S ezzel pálcikát vett elő, és a burgonyát megérinté vele. A burgonya legazonnal megfeketült, akár a valódi ében, s illatos lett mint a rózsa. — Menj kertedbe, — folytatá a tündér, — melyet a becses almával sűrűen benőve fogsz találni; oly kincs az, melynek magvát kivüled senki nem fogja ismerni, nem fogja birni.

Szólt, s a kürtön át szikra alakjában eltűnt.

A favágó kertjébe rohant. felásta a földet s oda volt bámulatában: a merre csak tekintett, mindenütt a tündér almája diszlett illatos bokrokban, ibolyák és százszotorszépek között. Kiválasztá a legszebbeket, s elvitte a plébánosnak; ez viszont pártfogójának, egy périgueuxi kanonoknak küldött belötök; a kanonok olyan izletesnek és illatosnak találta az almát, hogy nem késett püspökét meglepni vele; a püspök végre a pápát kereste fel ajándékával A tündér almája rövid időn megalapítá a favágó szerencsését, a kinek halála után rengeteg kincs maradt faira.

A fiuk nem bántódtak atyjokért; szégyelték hogy csak favágó volt; remek kastélyokat építtettek, nem mozdultak hazulról csak hintóban, s annyira erő-

és még hatalmasabbat köpött maga elé, ő is kimondta a maga véleményét:

— Sejtelem ide, sejtelem oda, de még is csak jó, ha az embernek kétcsővű tegyvere van; akkor nem kell a baltával hadonászni.

Évek multak el az esemény óta s az én két vadász-társam is meghalt már s így azon a gyönyörű vidéken nem vadászhattam többé, de azért még nem számoltam le végleg a maczkókkal, hanem azóta még nem egynek terítettem ki a bőrét.

(A W. H. után).

Királyok ebédjén.

Szászországban az a szokás, hogy a tartomány-gyűlés egybehívásakor, amely két esztendőnkint történik meg, a képviselőket meghívják a király asztalához. Ezek a képviselők mindannyian derék, becsületes emberek, de bizony nem egy közülök sehogy sem tud beleilleszkedni az udvar különös szertartásaiba. S azért a drezdai királyi palota asztalánál ilyenkor igen különös

szakosak, annyira kegyetlenek voltak, hogy midőn egyszer egy öreg koldusasszony fordult hozzájuk alamizsnáért, cselédjeikkel megvereték.

Csakhogya a koldusasszony képében megint a jó tündér jelent meg; a kert drága almái egyszerre eltűntek a kis kertből, s jóllehet kőfal környezte, mégis mindenfelé elszóródtak Périgordban. A favágó fiai pedig disznókká változtak, arra kárhoztatva, hogy a tündér almáit keressék, a földet túrják s jutalmul fizetésül botot kapjanak.

Igy hallani a szarvasgomba mondáját Périgord vidékén ma is.

És nem is csoda, hogya gombának tündéri eredetet tulajdonítanak, mert valóban legértékesebb a périgordi szarvasgomba, melyet minden más gombánál jobb illatúnak tartanak; mint ilyen, Périgordnak valóságos kincsforrása. E gomba belseje sötét violaszínű egészen a vörösbarnaig, finom rózsaszínű, később sárgás erekkel, külsején apró szemölcsökkel. Ez a *Tuber melanopordum* Vitt, mely a *Tuber brumale* Vitt.-vel keverge jut a kereskedésbe. A fraczia gyűjtők ezt a két, igen hasonló fajt igen gyakran nem választják szét, jóllehet a kettő nem egészen egyértékű.

Hazánkban több, egymástól egészen eltérő gombafajt értenek szarvasgomba néven. Szarvasgombának hívják helyenként a föld fölött növe Csalvariá-kat mivel ez ágas gombák a szarvas fejdiszéhez hasonlítanak. Északi Magyarországon a föld színe alatt termő, sárgás, sima kissé repedékes külsejű, krumpli-formájú Choirmyecst is szarvasgombának nevezik, a tót „jelena huba nyomán. Szarvasgombának mondják végül a *Tuber aestivum* Vitt.-itt is, a nyári szarvasgombát, mely szintén a földben terem, mint a Chairomyces, de külseje barnás-fekete, durván varangyos s élesen eltér mind a Clavariá-tól, mind a Choimyces-től,

Egyik igazi szarvasgombánk a nyári szarvas-

gomba (*Tuber aestivum* Vittadini), melyeknek nálunk használt nevei a következők: az irodalomban trifoln, trufola, gimgomba, szarvasgomba: Veszprém-megyében „földi kenyér“, a német községekben „Erdbröt“; Somogyban „földi kenyér“ és „földi krumpli“; Nyitra- és Trencsén-megyében a magyaroknál „trifla“, a németeknél „Trüffel“, a tótoknál „trifi“; Vas-megyében „Trüffel“.

A nyári szarvasgomba ritkán gömbölyű, rendszeren szabálytalan alakú, hoporjas, a föld színe alatt termő gomba; a külsején lévő vastag, fekete-barna, erősen kiemelkedő, kúpos szemölcsöeiről ismerhető meg a melyek aljukon többnyire hatszögletesek, s melyeket gyakran két, egymást keresztező barázda négy részszerre oszt. A szemölcsök egyenlőtlenek, néha laposak. Belseje eleinte fehér, azután barnás vagy szürkés színű, fehér erekkel márványozott. Spórái rövidnyelű, gömbölyded tömlőkben kettesével, egészen hatosával fordulnak elő, elipsziszalakúak, barnásak, felszínükön széles, sokszögletű terekkel s kiálló tövisekkel; 0.024—0.031 mm. hosszuk és 0.021—0.025 mm szélesek.

Érett korában kellemes a főtt kukoriczához hasonló aromás illata van. Illata annyi erős, hogy pár friss példány napokban eltölti a szobát. A diónagyságu, azonban mogyoré, tyukojás-, sőt a ökölnagyságu is lehet. Gyakran 3—5 termés fekszik egymás mellett s mintegy fészket alkot. A teljesen érett termés a földben meglágyul és sajtszerű tömeggé válik.

Legjobban kedveli a mészködarábokkal kevert húmust, melyet a fák vékony gyökerei áthatnak; azonban homokos ágyban s más földben is megterem, ha a talaj elgendő meszet tartalmaz. Leginkább tölgy- vagy bükkerdőben nő, de más fák alatt is teremhet; így boróka, mogoró, fenyő alatt. Szereti a napfényt, meleg erdőt; sűrű, nagyon árnyas erdőben nem terem, s inkább az erdőszéleket meg a nyílt, ritkás helyeket kedveli. Élete a fa gyökérzetéhez van kötve, a

esetek történnék. Így például egy alkalommal az egyik képviselő Carolo királyné ama kérdésére, hogy vajjon jóllakott-e, így válaszolt:

— Nem baj, felség, hiszen innen ugyis elmegyünk még Kleiszthoz. (Ismert drezdai vendéglős).

Ez a csattanós válasz természetesen általános derűtséget okozott.

Egy másik képviselővel megtörtént az a baleset, hogy az étkezésnél feldöntötte a vörösborral telt poharát. A képviselőt ez annyira boldogtalanná tette, hogy oda-sietett a királyhoz és hosszadalmasan bocsánatot kért ügyetlenségeért, és hogy bűnét jóvátegye, mindenféle szert ajánlott a folt eltüntetésére. A király nevetve fordult félre.

Ugyancsak a szász király vendégségén történt, hogy egy hadnagy elcsent a király asztaláról egy ananász-dinnyét. Csakójába rejtette és úgy szökött ki a teremből, hogy az őrsozában várakozó társainak vigye. Egy élesszemű őrnagy azonban észrevette a „tolvajlást.“ A hadnagy után iramodott és megparancsolta a meg-

döbbeat tisztnek, hogy további rendelkezésig jelentkezék az őrségnél. Ezzel visszasietett az ebédlőbe és jelentést tett az ott levő hadügyminiszernek az esetről. A miniszter meg a királynak mondta el a dolgot. A király nagyot nézett és így szólt:

— A maga házában a király az ur és ott külön rendőrséget nem tűr el. Ami a király asztalán van, az a vendégei és akár az asztalánál fogyasztják el, akár elviszik: az mindegy.

Ezek után természetesen a kis hadnagynak semmi baja sem történt, csak a túlbuzgó őrnagynak nyult meg az orra.

Ehhez hasonló eset történt meg egy kapitánnyal. A lakoma után három tortaszeletet rejtett a csakójába hogy gyermekeinek hazavigye. Éppen felemelkedett az asztaltól, amikor a király feléje fordult és szóba ereszkedett vele. A kapitányt ez oly zavarba hozta, hogy megfélemedezett csakójáról és annak édes tartalmáról. Ide-oda forgatta, míg a három tortaszelet le nem gurult

terjedésével mindinkább távolodik a fától. Ha elpusztul a fa, kivész a gomba is.

Hogy e gomba, valamint általában a föld színe alatt termő gombák (Hypogaei), élősködike, Dr. Hesse szerint még koránt sincs eldöntve. Többen élősködőnek hiszik s azt tartják hogy a fa gyökeréből szívja táplálékát; mások valószínűnek tartják, hogy a trifola nem élősködő, nem káros a gazdanövényre, hanem hasznára van és vele életközösségben, symbiosisban áll.

Mikor a spórák érnek, a nyári szarvasgomba aromás illatot kap, mivel odacsalsa a talajban élő rovarokat. Leggyakrabban az Anistoma cinnamomea Panz nevű, mintegy centiméter hosszú, vörösbarna színű bogár keresi fel; a gombában menetekét rág, melyekbe a nőstény petéit lerakja. Mikor a bebábozódásra kész lárvák, de kivált a kifejlett bogarak elhagyják a gombát, a testökre tapadó spóráit széthurcolják a talajban, s ezzel a gomba terjesztésében lényeges szerepet visznek.

A nyári szarvasgomba fejlődését csak az újabb időben derítette ki Dr. Hesse.* Szerinte a makrospórák külső hártája (exosporium) bizonyos pihenő idő múlva elmállik, elveszti tüskéit s az így megkopaszodó, sima spórák víz felvételétől megduzzadva, a szomszédok összenőnek, a mitől láncz képződik. A láncz végső tagjai annyira növekednek, hogy a gombatartalom a sima exosporiumot áttöri s tömlő kelletkezik, mely miczéliumot fejleszt. A miczéliumon számos tojásdad konidium képződik. Ha egyszer a mikrospórák lehullottak, azonnal minden nyugalmi idő nélkül csírázhatnak, finom fehér szövedéket, miczéliumot hajtanak, mely tulajdonképpen a gomba, s rajta keletkezik később a terméstartó, melyet a közéletben gombának nevezünk.

A nyári szarvasgomba ismeretes hazánkban, Olasz-, Francia-, Német-, Csehországból és Svájcban.

A szarvasgomba fölkeresésére kutyát, vagy disznót

* Die Hypogaeen Deutschlands, Hallu a. S. 1891.

használnak. A kutya leginkább kisebb fajta uszkár vagy mopsz. ritkábban juhászkutya vagy más fajta. Általában bármilyen faj használható. Németországban Irmisch szerint** a kutyát a következőleg idomítják e célra. A fiatal, megnőtt állat táplálékát trifla-hulladékkal keverik; különösen triflával bedörzsölt kenyérrel etetik a kutyát, hogy illatát megismerje. A kenyérdarabokat a szobában eleinte kissé, azután jobban elrejtik, s ha a kutya megtalálta, zsiros vagy vajjas kenyérszelettel, vagy más nyalánksággal jutalmazták s barátságosan megdicsérik. Ezután a kertben, majd a közeli erdőben ismétlik a játékokat.

** Reg. und Nachrichtenblatt f. d. Fürstenth, Sondershausen 1873, in Nr. 94, p. 373.

(folytatása következik.)

Különfélek.

Az állatok királya. A menaszéria és a cirkusz oroszánjairól megrögzötten el van terjedve az a hír, hogy azok a világ legszelidebb macskáik. Kiszedett fogaik helyett kaucsukfogak ártatlankodnak, a karmaik le vannak metszve, s különben is kölyök-koruk óta nevelődnek szelidekké, nem kell tehát tőlük tartani; amit a szelidítő a publikum előtt csinál, az humbug. Aztán olykor-olykor mégis kisül, hogy az ilyen oroszánok között akad nagyon veszedelmes is. Borgó-Prundon néhány nap óta van egy menaszéria s abban oroszánok is produkálják magukat egy állatszelistonővel. A minap az egyik oroszán rá akarta magát vetni az állatszelistonőre. Az állatsereglet esti mutatványai közben az állatszelistonő egy hatalmas dogg-kutya társaságában jelent meg az oroszánok között, amelynek két oroszánját egy karikán átugratta. Egy kis ideig szép rendben folyt a produkció, amidőn egyszer csak a doggnak eszébe jut egy kis csíny s az egyik oroszánt megelőzve, a másik oroszán társaságában fürgén átvette magát a karikán. A visszamaradt oroszán mintha

a szőnyegre. A körülállók elnevelték magukat. De a király jószágosan odafordult a kapitányhoz:

— De kapitány ur, miért nem vesz négy szeletet magának, hiszen úgy tudom, hogy négy gyermeke van? Vagy talán a negyedik rosszkodott!?

IV. Frigyes Vilmos porosz király szintén vendégszerető házigazda volt. Egy ebédén észrevette, hogy egyik vendége különösen sokat fogyaszt az ananász-tortából. Szóba ereszkedett vele és megkérdezte, szereti-e az édességet? A vendég őszintén megmondta, hogy szereti és különös gyengéje az ananász-torta. Távozáskor az illető vendég elé az öltözőben odalép egy udvari szolga és átnyújt neki egy csomagot, ezekkel a szavakkal:

— Ő felsége a király küldi.

A csomagban ananász-tortaszeletek voltak.

Uralkodásának kezdetén azonban igen ideges volt Frigyes Vilmos. Egy ebédnél valamelyik szolga ügyetlensége annyira felbosszantotta, hogy káromló szavakba tört ki. A királyné erre körül nézett a teremben, mintha keresne valakit:

— Mit keresel? — kérdezte a király.

— Keresem a királyt, válaszolta a királyné.

A királynak egyszeriben eltűnt a haragja és szeliden szólt oda nejéhez.

— Köszönöm. Megértettelek!

Nagy Frigyes már nem oly nyugalommal látta, ha vendégei az asztal édességeit elcsenték. Egy alkalommal a híres Bach játszott előtte. Játékközben a király a mellékszobába ment és ezt az alkalmat használta fel a neves zenész arra, hogy a téli időben ritka cseresznyékből a zsebébe rejtessen néhányat. A visszatérő király azonban észrevette a kis tolvajlást. Odalépett az asztalhoz, belemarkolt a cseresznyébe és teli kézzel nyújtotta Bach felé, mondván:

— Itt van. Máskor ne maga vegyen magának.

A zeneszerző úgy érezte magát, mintha a villám csapott volna le előtte. Elhalványodott és dadogni kezdett. A király megsajnálta:

— No, nem baj, most már muzsikálhat tovább.

sértésnek vette volna ezt, nyomban támadó helyzetbe vágta magát, de ugrását nem a doggra, hanem az állat-szelidítőnőre irányította. Ez észrevéve a veszélyt, intett a doggnak, amely a már támadó oroszánt torkon rakadta, amire ez egy percre meghökken. Ez a pillanatot fölhasználták az örök, odatolták az oldalfalat s ezzel meg volt mentve a szelidítő hű kutyájával együtt. Megkönnyebbülten lélezett föl a közönség s hangosan megtapsolta a halálra ijedt nőt. Látni különben egy vak oroszánt is ezen állatseregletben, amely tizenhat évvel ezelőtt a tulajdonosnak, Kopeczkinnek a fejét harapta le.

Az erdőőr halála. Stancsu Juon lugosi kigazda ujesztendő napján este hazafelé ment a vásárról. Az országúton összetalálkozott Lustescu György erdőőrrel, akivel régóta pörben állott. Rövid szóváltás és káromkodás után egymásnak mentek s tusakodás közben mindketten legurultak az útmenti árokba. Itt aztán Stancsu előszedte a kését s beledöfte Lustescu torkába oly mélyen, hogy a szerencsétlen erdőőr meghalt. A lugosi esküdt-bíróság Stancsut halált okozó súlyos testi sértésért hat évi fegyházra ítélte. A vádlott semmiségi panaszszal élt, de a Kuria Nagy Sándor bíró előadása alapján az alaptalan panaszt elutasította.

Hogyan fogják a vadállatokat? Gyakran csodálkoznak azon, hogy egyes vadállatok oly rengeteg pénzbe kerülnek. Egy zsiráf például 14.000 koronába kerül, az orrszarvu pedig még ennél is drágább. A laikus persze azt hiszi, hogy Afrika tele van vadállatokkal s a kézrekerítésük valami könnyű dolog. Ám téved, a vadállatok mindjobban visszavonulnak Afrika belsejébe és kézrekerítésük rendkívül fáradságos és veszedelemes, legfőképp pedig rettenesen drága mulatság. Az Európába kerülő vadállatokat többnyire Hagenbeck, a Hires állatsereglet tulajdonos szállítja, akinek főtelepe Fokváros közelében van harminc acre területen. A telep főtartása évenként csaknem száz ezer forintba kerül. Még költségesebbé teszi a dolgot, hogy a vadállomány Fokvárostól csak kétezer angol mértföldnyire kezdődik s így a vadásznak ekkora utat kell megtennie, mielőtt a vadászathoz hozzáfoghat. A vadász hetenkint 250 korona fizetést kap és mindig nagyszámu szolgálával indul hosszú és sokáig tartó expedíciójára: ezért olyan magas a vadállatok ára. Ezidőszent különben a legdrágább állat a tapír. Egy-egy példány 30.000 koronába is belekerül. a rinocérosznak pedig 16—20.000 korona az ára. Nagyon drága állat a gorilla is de ez inkább csak azért, mert rendkívül nehéz a szállítása s legtöbbször még utközben elpusztul.

Tenger alatt járó hajók. A francia kormány-nak a tenger alatt járó hajóval való kísérletei kitűnően sikerültek. A francia kormány az idén már husz ilyen hajó építését határozta el és e célból a tengerészeti költségelőirányzatba 10 millió frankot vettek fel. Egy-egy víz alatt járó hajó, mely 23 méter hosszú, 2-26 méter széles 68 tonna tartalommal bír, 165.450 frankba kerül. E hajókra nézve már el is határozták, hogy négy Cherbourgban, hat Rochefortban és tíz Toulonban fog állomásozni és minden hajónak személyzete hat főből fog állani. A hajókat villamos motorok hajtják.

Ruha tözegből. Évek óta próbálkoznak azzal, hogy tözegrostokból kelmét készítsenek. Mindedig nem sikerült, mert a földolgozott tözegrost kemény és törékeny s nagyon nehezen lehet fehéríteni vagy megfesteni. Egy bécsi mérnök vegyszerek segítségével tözeg-gyapotot állított elő, amelyből finomabb fonalat fonni szintén lehetetlen ugyan, de durvább szövetek előállításához már elég hajlékony volt. A tözegszövet

nagyon meleg, védi a testet a nedvesség ellen, nehezen gyulad meg, nagyon tartós és olcsó. Ugyanez a mérnök tözegből nemcsak szövetet, hanem sebkötésre, párna és paplan kitöltésére nagyon alkalmas vattát, kötelet, végre papirost is készített. Most egy düsseldorfi gyárosnak finomabb fonalat is sikerült a tözegrostokból előállítani. A düsseldorfi gyárosnak finomabb fonalat is sikerült a tözegrostokból előállítani. A düsseldorfi tözeggyapot ruganyos, puha, és úgy lehet fonni, mint a gyapjút. A tözegruhák nagyon föl szívják a test izzadságát, télen pedig a hideg ellen védenek. Kötőszertül alkalmazva a tözeggyapot felszívja a seb váladékát; ajánlják továbbá ágybetétül betegeknél, sőt kalapok és szőnyegek készítésére is.

Szerkesztői üzenetek.

Stenczinger Sándor urnak, Moesonok. Az előfizetések sürgetésér vonatkozó megjegyzésére szolgáljanak felvilágosításul a következő adatok:

Lapunk megrendelőinek száma 778.

Ezek előfizetésének lejárt a következőképp oszlik meg:

1900 szeptember végén	—	—	2
" október	—	—	6
" november	—	—	3
" december	—	—	39
1901 január	—	—	8
" február	—	—	9
" március	—	—	43
" április	—	—	14
" május	—	—	22
" június	—	—	202
" július	—	—	39
" augusztus	—	—	39
" szeptember	—	—	226
" október	—	—	11
" november	—	—	104

Ha már most a folyó hó végével annál a 387 olvasónál, kik hátralékban vannak, beszüntetjük a lapot és nem bizunk becsületességükben és abban, hogy előfizetéseiket majd csak rendezni fogják, akkor egyáltalán beszüntethetjük a lapunkat és feladhatjuk a további küzdelmet, de biztosak vagyunk abban, hogy a kik elfogadják a lapot, azok meg is fognak fizetni érte. **Kriszt Ödön** urnak, Horgospataka. Olyan patkókról, melyek segélyével a sima fenyőket megmászni lehessen, nem tudunk. Véleményünk szerint legcélszerűbb lenne a meritelen talpakat és tenyezőket gyantáva (colofonium) behinteni, mint a hogy ezt a kötélánczosok és más hasonlóak teszik. A gyanta tapadása nagyon megkönnyíti a mászást. **Piller Lajos** urnak, Kistád. A kérdéses vad rendszeresen kezelt vadászterületekről vagy vadaskertekből tenyésztésé célokra bármikor szállítható egyébként tilalmi időben csak hatósági engedély mellett.

Felelős szerkesztő és tulajdonos lapkiadó
Podhradzsky Emil.

TÁBLÁKAT.

Erzsébet emlékfák megjelölésére, Legeltetési és más tilalmi táblákat bármely nyelven, esetleg egyszerre három nyelven is tartós anyagból, lemoshatlan festéssel legutányosabban készít

Winkler Gusztáv
Szászsebesen.

Árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik.

Első rangu egyenruházati intézet

Blum és Társa

Szerb kir. udv. szállítók. Ő cs. és kir. Fensége József Főherceg udv. szállítói.
A nagyméltóságu Földmívelésügyi m. kir. Ministerium hivatalosan megbízott
erdészeti egyenruha szállítói.
Az „Országos Erdészeti Egyesület” rendes tagjai.

BUDAPEST IV. Belváros, Sütő utca 2. szám, a Szervitater sarkán.

Saját műhelyeink a házban: Sütő utca 2, Szervita tér 8, Hajó utca 3.

A XVIII. számú, kimerítő tartalmu árjegyzékünk közrebocsajtása alkalmából ajánljuk legkészségesebb szolgálatainkat, minden néven nevezendő, — mesteri szabásu, izlésteljes csinos kiállításu

ERDÉSZETI és ERDŐ ALTISZTI EGYENRUHÁK

nemkülönbén felszerelési cikkek szállítására.

Hivatalos uton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt, — a betekinthező számos elismerő nyilatkozatok tanúsága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

POLGÁRI RUHÁK

a legujabb francia és angol divat szerint, szinte jutányos árban készítettnek. — Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó cikket készséggel beszerezünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk,

Óvjuk igen tisztelt megrendelőinket oly czégektől, kik olesó reklám árák által régi vevőinket megteveszteti óhajtják, miután jutányosabb árt csak is az anyag és kiszolgálás rovására nyújthatnának. Kívánatra ingyen és bérmentve küldjük meg árjegyzékünket és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel

BLUM és TÁRSA

Szerb királyi udvari szállítók.

Ő császári és királyi Fensége József főherceg udvari szállítói. A nagyméltóságu Földmívelésügyi Ministerium hivatalosan megbízott erdészeti egyenruha-szállítói. Az „Országos Erdészeti Egyesület” rendes tagjai.

Jutányos árák.

STEGMANN JÁNOS könyvnyomdája
Szász-Sebesen

elvállalja minden könyvnyomdai munka gyors és csinos elkészítését a legolcsóbb árák mellett.

Névjegymegrendeléseknél mintával is szolgálók és azok a megrendelés napján eszközöltetnek.

MÁGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

BRAUSWETTER JÁNOS

SZEGEDEN
CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZAB.
KRONOMETER- és MŰ-ÓRÁS
FELTALÁLÓJA A REMONTOIR
INGAÓRÁKNAK STB. STB.

ÓRÁK, ÉKSZEREK
10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
KÉSZPENZÉRT, VALAMINT,
RÉSZLETFIZETÉSRE
JAVÍTÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.

KÉPES ÁRJEGYZÉK 2000 ILLUSZTRÁCIÓVAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Dr. Lendl Adolf
világhírű

zoologiai laboratoriuma elvállal szárnyasokat és szörmés vadat kitömésre.

Jutányos árák, kitűnő munka, művészies kivitel.

Budapest, II. Donáti u. 7.

A természet és Halászat

állattani, vadászati és halászlát képes folyóirat. Egy évre 6 kor. Megjelenik havonként kétszer.

Mutatványokat ingyen küldünk.

Nyomatott Stegmann János könyvnyomdájában Szászsebesen.